Història digital de l'escola

Mirant el calendari, vull compartir amb vosaltres una efemèride digital significativa. Probablement haureu sentit o llegit als mitjans de comunicació que aquest mes de febrer de 2024 Facebook ha complert 20 anys.

Evidentment, no és això el que us volia recordar... però m'ha portat a la memòria que uns dies abans que es presentés públicament Facebook, aquell febrer de 2004, a l'Escola Joan Pelegrí posàvem en marxa el nostre *Campus Virtual* basat en Moodle.
Aquest mes de febrer el *Campus Virtual* de l'Escola ha complert 20 anys.

Deixeu-me recordar-vos els inicis.

Corria l'any 2003. En aquells anys tenia la responsabilitat d'estar al capdavant del Servei d'Informàtica de la Fundació Cultural Hostafrancs i formava equip amb en Fédor Adsuar, a qui molts recordareu.
El 2003, feia un any que havíem estrenat la segona versió de l'espai web públic de l'escola (llavors, www.joanpelegri.org) i, a més, teníem una intranet (llavors, intranet.joanpelegri.org) per a ús intern didàctic.

Alguns professors i professores, tecnològicament inquiets, ens demanaven sovint que els publiquéssim continguts de tota mena als seus espais personals en aquesta incipient intranet (el procés tècnic per publicar els continguts a la intranet no era especialment simple, encara es feia usant el protocol FTP de transferència de fitxers). Cada vegada ens ho demanaven més persones i més sovint. També molts docents ens plantejaven dubtes que en aquell estat de desenvolupament de les TIC semblaven molt difícils de resoldre: "com podria penjar jo mateix el que volgués? I publicar els apunts en PDF? Com podria aconseguir que el meu alumnat em lliurés en format digital els treballs i memòries que els encomano per així gastar menys paper? I com podria retornar-los comentaris de correcció? Però, i si no vull que sigui tot visible? Però, i si vull que un grup ho vegi i un altre no?... "

En aquells anys, alguns docents fins i tot es van llançar a l'aventura de crear les seves webs didàctiques personals en espais i dominis fora de l'escola.

Hi havia una considerable inquietud per poder usar les capacitats que ens anàvem imaginant de la presència didàctica a Internet.

També era evident que si qualsevol publicació o iniciativa de publicació digital del professorat havia de passar per les mans del Servei d'Informàtica, pel nostre control i disponibilitat, aviat generaríem un coll d'ampolla que acabaria frustrant les iniciatives.

D'aquesta manera al llarg del 2003 ens vam plantejar trobar alguna plataforma virtual d'aprenentatge que pogués donar suport a tot el professorat oferint els recursos i les capacitats bàsiques que llavors ens demanaven: capacitat de publicació de continguts de forma autònoma, plantejament de tasques escolars, recollides de treballs de l'alumnat, interacció i retorn de correccions dels treballs...

Vam revisar vàries plataformes educatives virtuals (llavors en un estat incipient de desenvolupament), d'alguna en vam fer fins i tot alguna prova operativa. Un dia en Fedor em va proposar "per què no mirem la plataforma Moodle? Em consta que l'estan començant a fer servir a les universitats..." Dit i fet. I vam començar a investigar: Moodle, llicència lliure i gratuïta, autor en Martin Dougiamas, australià (que lluny!), però amb una creixent comunitat d'usuaris, de desenvolupadors i de suport... semblava interessant. Però implicava un munt de reptes a assumir i superar: la gestió d'una enorme base de dades SQL, un servidor web Apache, el llenguatge PHP, la seguretat...

Ens hi vam posar, no va ser fàcil...

Tot estava documentat a internet, el programari necessari estava preparat en paquets de descàrrega aparentment senzilla i hi havia una comunitat de suport a Internet disposada

a ajudar. La llàstima, com sovint passa en informàtica, era que res no acabava d'anar com deia la documentació que havia d'anar.

No us avorriré amb massa més detalls tècnics. Resumint, vam instal·lar un servidor (ordinador) nou al centre de servidors amb tot el programari i serveis necessaris. Vam passar-nos 5 mesos fent proves, instal·lant i desinstal·lant, creant espais de prova per a alguns docents especialment motivats, donant d'alta a tot l'alumnat de secundària de l'escola, refent la interfície gràfica de l'entorn Moodle per adaptar-la a l'Escola, configurant la seguretat...

A la fi d'aquells mesos teníem un servidor Moodle propi, gestionat per nosaltres i amb tota la informació que generàvem, professorat i alumnat, hostatjada sota el nostre control.

Finalment, a finals de gener de 2004 estàvem en condicions d'obrir el Moodle de l'Escola Joan Pelegrí a tota la comunitat. Encara recordo el somriure de goig del llavors director general de l'Escola, en Jordi Solsona, quan li explicava els progressos en el desenvolupament i quan li vaig anunciar el nom de la nova plataforma: "***Campus Virtual***".

El dilluns 2 de febrer de 2004 el nou identificador http://virtual.joanpelegri.org es va posar en marxa apuntant al servidor Moodle de l'Escola Joan Pelegrí. Llavors vam ser una de les poques escoles de secundària que disposava d'un *Campus Virtual* Moodle propi.

Aquell 2004 un reduït grup de professorat atrevit va disposar d'espai propi per publicar continguts, encomanar tasques, recollir treballs... i vam anar descobrint noves capacitats del nou *Campus Virtual*: fòrums, qüestionaris, grups separats, retroacció educativa... I el grup de docents usuaris del campus es va fer més gran... I llavors es van crear espais d'àrea i després espais de matèria... i tot d'una el *Campus Virtual* era un reflex digital de l'Escola i un recurs importantíssim per la docència.

El 2006, juntament amb la Rosa Bobé, ja vam participar en una trobada internacional a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, d'institucions educatives usuàries de Moodle,

majoritàriament universitats, per explicar la nostra experiència d'ús en el context d'una escola de secundària. Des de llavors, s'han fet nombrosos cursos de formació per explicar al professorat les capacitats i la funcionalitat del Campus. I segurament n'haurem de fer més...

Inicialment, el *Campus Virtual* només estava disponible per l'alumnat i el professorat de secundària. Uns anys més tard, el grup de mestres de sisè es va fer ressò de les capacitats del Campus i va demanar que l'alumnat de sisè també disposés de compte d'accés al Campus. Avui en dia, tot l'alumnat i professorat de l'escola, des de tercer d'educació primària disposa de compte d'accés personal per usar el *Campus Virtual*.

Disposar d'un entorn virtual d'aprenentatge potent, propi i ben configurat, al servei de la professionalitat i autoexigència del professorat de l'Escola, ens va permetre encarar amb una enorme solvència alguns dels reptes inesperats que el futur ens havia de plantejar. Per exemple, la iniciativa Educat 1x1 (el 2009) o el confinament per la pandèmia (2020)... Em diu en David Garcia, que al llarg dels darrers 13 anys ha fet fins a tres actualitzacions principals i moltes de parcials del programari que gestiona el Moodle i s'ha canviat de servidor, físic o virtual, sempre que ha estat necessari.

Ara mateix, cada curs s'incorporen més de 400 usuaris nous al *Campus Virtual*, la majoria alumnat. El nombre d'usuaris actius cada curs supera els 1500... Al llarg dels 20 anys de Campus Virtual a l'escola, més de 8000 persones han gaudit de les capacitats d'aquest fantàstic entorn virtual d'aprenentatge.

Des d'aquell llunyà 2004, l'Escola Joan Pelegrí ha dedicat una quantitat significativa de recursos al manteniment, desenvolupament i creixement del *Campus Virtual*. Moltes hores tècniques (els primers set anys l'equip que jo mateix encapçalava i els 13 següents l'equip liderat per en David Garcia), incomptables hores de docents motivats i motivades amb ganes d'aprendre a usar la tecnologia digital a la seva docència (que han dedicat molt de temps a la configuració dels seus espais, a la preparació de continguts i recursos específicament pel Campus, a crear enllaços a continguts creats en altres plataformes o

dels llibres digitals, a la definició de tasques, a donar retroacció educativa al seu alumnat, etc.) i també una acotada, però significativa, despesa en dispositius físics (servidors, connectivitat, xarxa...) i assessorament extern.

El 2011 estrenàvem domini "joanpelegri.cat" i l'adreça web del *Campus Virtual* va passar a ser la que ara mateix tots sabem de memòria http://campus.joanpelegri.cat.
Des de llavors també han aparegut noves plataformes, serveis i programes molt útils per facilitar el nostre treball, simplificar la interacció amb l'alumnat i promoure el seu aprenentatge. Per exemple, Google Drive és de l'any 2012; Google Classroom del 2014... Malgrat això, ara mateix, la majoria de les universitats catalanes, moltíssims instituts de secundària i la mateixa Xarxa Telemàtica de la Generalitat usen Moodle com a motor dels seus espais virtuals d'aprenentatge.

Integrar el *Campus Virtual* amb tots els nous recursos digitals de suport a la docència (els que ja han aparegut i els que apareixeran en el futur) serà el repte dels anys vinents que us convido a encarar amb valentia.

La iniciativa i l'empenta de tota la comunicat educativa de l'Escola Joan Pelegrí, sempre inquieta i amatent a l'ús dels recursos i metodologies adequades per afavorir l'aprenentatge de l'alumnat, ens fan estar al capdavant de les institucions educatives de Catalunya i ser referent social i acadèmic.

Moltes felicitats a tothom en aquest 20è aniversari del *Campus Virtual*.

Herminio Manzano Bojadós
Professor de l'àrea de Tecnologia de l'Escola Joan Pelegrí
Responsable del Servei d'Informàtica de la FCH (1999-2011)